

УДК 657.631

Зотов Володимир,
к.е.н., доцент кафедри аудиту
ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана»

Постулати сучасного аудиту

Постулати аудиту (від латинського – *postulatum*) займають важливе місце в теорії аудиту, вони допомагають сприйняти та краще зрозуміти відповідні аудиторські принципи та стандарти аудиторської діяльності, перш за все для виконання завдань з надання впевненості.

Вперше в історії аудиту, як відомо, вісім основних постулатів сформулювали у 1961 році американські аудитори (дипломовані присяжні бухгалтери) Р. К. Маутц та Х. А. Шараф, а згодом вони доповнені 9 – тим постулатом Дж. К. Робертсоном та 10 – тим постулатом Т. Лімбергом.

В останні роки в процесі їх перекладу слов'янськими мовами та адаптації до сучасних реалій життя пострадянських країн, особливостей існуючих систем обліку та звітності вони, на думку автора, мають наступний зміст:

1. Фінансова звітність може і повинна бути перевіреною. Якщо з якихось причин така перевірка стає неможливою, аудитор повинен відмовитись від висловлення думки стосовно достовірності такої звітності.

2. Конфлікт інтересів аудитора та осіб, відповідальних за підготовку і подання фінансової звітності (керівництва суб'єкту господарювання) не є неминучим. Обидві сторони гіпотетично повинні бути зацікавленими в достовірності підготовленої звітності. Якщо ж конфлікт виникає (керівництво вдається до викривлення фінансової звітності, а/або її підготовка і подання не відповідає законодавчим і нормативним вимогам), аудитор повинен діяти відповідно до стандартів аудиту, законодавчих і нормативних вимог відповідної країни.

3. Фінансова звітність і підтверджуючі її документи, що підлягають перевірці, є вільними від невідповідностей, викривлень і приховувань. Цей постулат свідчить про неупередженість аудитора щодо поданої до перевірки звітності, що дозволяє використовувати вибіркові методи дослідження і зробити аудиторський процес більш економічним. Разом з тим, аудитор залишається відповідальним за не виявлення невідповідностей, викривлень і приховувань, які можливо було виявити. Дотримання аудитором принципу професійного скептицизму допомагає уникнути такої відповідальності.

4. Достовірність фінансової звітності напряму залежить від ефективності функціонування систему внутрішнього контролю. Задовільна система внутрішньогосподарського контролю сприяє зменшенню імовірності помилок і перекручень фінансової звітності та підвищує відповідність її підготовки і подання законодавчим і нормативним вимогам, що дозволяє аудитору зменшити обсяги його роботи.

5. Фінансова звітність, яку підготовлено відповідно до законодавчих і нормативних вимог, дозволяє отримати об'єктивне враження про

фінансовий стан та результати діяльності суб'єкта господарювання. В таких умовах аудитор має можливість перевірити фінансову звітність та висловити незалежну аудиторську думку за єдиними критеріями.

6. Інформація, яка є достовірною для господарюючого суб'єкта в минулому, залишається достовірною і в майбутньому, якщо відсутні чіткі докази зворотнього. Цей постулат означає, що аудиторська перевірка не є останньою, аудитор повинен дослідити припущення щодо безперервності діяльності суб'єкта господарювання в майбутньому. Не додержання цього постулату веде до недоцільності роботи аудитора (зменшує ступень довіри користувачів як до самої звітності, так і до аудиторської думки).

7. Виконуючи завдання з надання впевненості і висловлюючи свою думку, аудитор повинен діяти виключно у відповідності його повноважень (як аудитор). Цей постулат означає, що аудитор не повинен займатися іншими видами діяльності, які б загрожували його незалежності та вживати необхідні заходи для забезпечення останньої.

8. Професійний статус незалежного аудитора накладає на нього відповідні зобов'язання. У зв'язку з тим, що аудитори у всьому світі працюють на рівні суспільства в цілому для широкого кола користувачів фінансово – економічної інформації, постулат вимагає від аудитора додержання фундаментальних принципів професійної етики (чесності, об'єктивності, професійної компетентності та належної ретельності, конфіденційності, професійної поведінки).

9. Корисність звітних даних прямо пропорційна ступеню їх перевіряння. Фінансово – економічна інформація, в т.ч. фінансова звітність, що перевірена незалежним аудитором є більш корисною для її користувачів ніж та, що залишилась не перевіреною. Це пов'язано з тим, що лише після перевірки її достовірність може бути визнана користувачами задовільною.

10. Аудиторський висновок (звіт незалежного аудитора) не є більш інформативним, ніж саме аудиторське дослідження. На цьому постулаті побудовано низка стандартів аудиту, які передбачають необхідність збору достатніх і належних аудиторських доказів та обґрунтування аудиторської думки за результатами аудиторського дослідження, а також інформування тих кого наділено найвищими повноваженнями та управлінського персоналу господарюючого суб'єкта, як в процесі проведення аудиту, так і за його результатами. Крім того, за згодою із замовником, аудитори надають свої рекомендації стосовно удосконалення організації і методики обліково – економічної роботи суб'єкта господарювання та рекомендації з покращання фінансово стану останнього.

Слід зазначити, що у науковій літературі пострадянського періоду існують й інші переліки та інтерпретації постулатів аудиту, але більшість з них мають, на думку автора, спірний характер і не можуть бути визнаними в якості загальноприйнятих.